

Arviointikertomuksen 2024 vastineet HYVINVOINTIPALVELUT

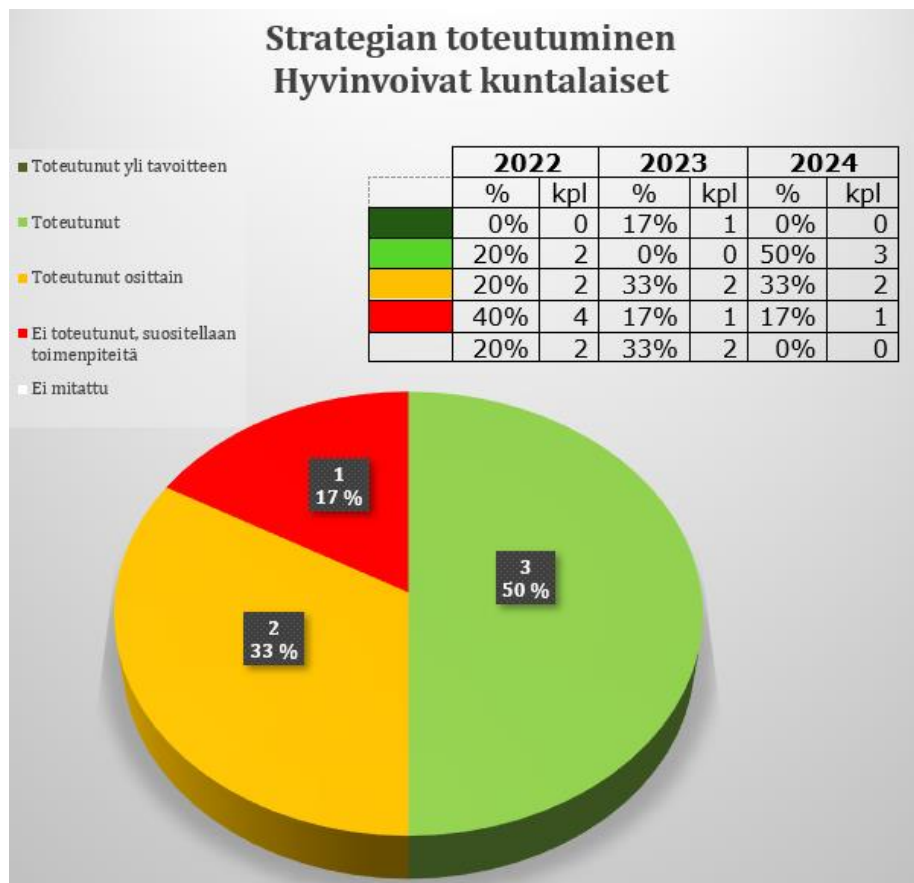
Kunnanhallitus xx.xx.2025

HYVINVOINTIPALVELUT

Strategian toteutuminen – hyvinvoivat kuntalaiset. Tavoitteista toteutui 50 %.

Sitovat tavoitteet 2024: Osallistumista ja yhteisöllisyyttä tukevat toimintamallit on otettu käyttöön sekä Liminka tunnetaan monipuolisena kulttuuri-, liikunta- ja tapahtumakuntana.

Vastine: Pitkäjänteinen kehittämistyö näkyy strategian toteutumisena entistä paremmin. Kulttuuriohjelma tulee tukemaan osallisuutta. Tekemistä, kokemista ja näkemistä toteutetaan tapahtumina kaiken ikäisille. Tapahtumiin on osallistunut hyvin kuntalaisia. Nuorisopalveluissa eri toimintojen suunnittelussa kysytään nuorten toiveita ja nuoret pääsevät mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Kulttuuri- ja liikuntafoorumeissa kuntalaiset pääsevät osallistumaan kunnan kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kehittämiseen. Vanhus- ja vammaisneuvostot ovat aktiivisesti järjestäneet erilaisia tapahtumia kuntalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi.

Hyvinvointinäkökulma ei näy riittävästi tavoitteiden asettelussa. Kunnan strategioissa korostetaan rakenteita, mutta ihmisten hyvinvoinnin mittaaminen, erityisesti ikäihmisten osalta, puuttuu. Miten kunta aikoo tulevaisuudessa huomioida asukkaiden hyvinvoinnin selkeämmin osana tavoitteita ja mittaristoa, ja millä keinoin erityisesti ikäihmisten tarpeet tuodaan näkyväksi?

Vastine: Kuntastrategiaa ollaan päivittämässä uuden valtuuston aloittamisen myötä. Strategiassa on mahdollisuus hyödyntää vanhusneuvoston jäsenten tuomaa tietoutta ikäihmisistä. Hyvinvointipalvelut asettaa tavoitteita ja mittareita, joita seurataan hyvinvoinnin edistämisen lautakunta tasolla. Kaikki kunnassa toimivat järjestöt kutsutaan järjestöiltään, jossa kuullaan järjestöjen näkökulmaa kuntalaisten hyvinvoinnista ja tarpeista. Ikäihmisten mittareita on hyvinvoinnin edistämisen raportointipohjassa kuten lapsista ja nuorista sekä työikäisistä. Pohjalla on vähimmäistietovaranto, johon päivitykset tulevat mm. Terveysten- ja hyvinvoinnin laitokselta.

Kuntalaisten hyvinvoinnin mittaamisen malli on käynnistetty. Työikäisille suunnattu kysely on tärkeä ensimmäinen askel kohti systemaattisempaa hyvinvoinnin seurantaa ja vaikuttavuuden arviointia kunnassa.

Vastine: Hyvinvointiin liittyvää nykytilatietoa tullaan saamaan kuluvan vuoden aikana liikumisohjelman laadintaan liittyen. Ohjelman laadinnassa tullaan hyödyntämään myös aiemmin tehtyjä kyselyjä, kuten mainittu työikäisten kysely, jotta nykytilasta ja sekä lähimenneisyydestä saadaan muodostettu mahdollisimman laaja kuva.

Ikäihmisten hyvinvointia ei edelleenkään huomioida mittareissa. Ikäryhmä jää tarkasteluissa ja hyvinvointiseurannassa sivuun, mikä on merkittävä puute kunnan kokonaisvaltaisen hyvinvointityön näkökulmasta.

Vastine: Yli 65 vuotiaiden määrä on 10 % väestöstä. Ikäihmisten hyvinvointia kuvaavat mittarit liittyvät usein hyvinvointialueen vastuulla oleviin palveluihin, jolloin niiden saatavuus riippuu paljon alueen tekemistä mittaroinneista. Nykyiseen hyvinvointikertomukseen on sisällytetty joitakin saatavilla olevia mittareita, ja tavoitteena on lisätä niitä jatkossa. Vuodelle 2025 vanhus- ja vammaisneuvosto ovat määrittäneet painopistealueet. Näiden kautta pyritään saamaan laadullista tietoa ikäihmisten osallisuudesta, joka on yhteydessä hyvinvoinnin tilaan. Liikumis- ja kulttuuriohjelmissa pyritään huomioimaan ikäihmisten hyvinvointi entistä paremmin.

Kirjastopalvelut toimivat erinomaisesti. Limingan kirjastot kuuluvat edelleen Suomen tehokkaimpien joukkoon, kun tarkastellaan lainamääriä suhteessa asukaslukuun. Vuonna 2024 lainaus- ja kävijämäärät kasvoivat edelleen. Kasvun taustalla on muun muassa Tupoksen yksikön omatoimipalvelun käyttöönotto. Lisäksi kirjastoissa järjestettiin 56 tapahtumaa ja opetustilaisuutta, joihin osallistui yhteensä 5 669 henkilöä. Kirjastot tekevät merkittävää ja laadukasta työtä.

Vastine: Kirjastopalveluissa on tehty pitkäjänteistä kehittämistyötä ja saatu hyvin kuntalaisia palveluiden pariin. Tupoksen lähikirjaston omatoimipalvelun käyttöönotto on lisännyt kuntalaisten mahdollisuuksia käyttää kirjastopalveluita. Samoin kirjastot toimivat myös kohtaamis- ja tapahtumapaikkoina erilaisille yhdistyksille ja muille toimijoille. Näiden kirjaston järjestämien tapahtumien nähdään lisänneen kirjaston käyttöä.

Tapahtumatuotanto ensimmäistä kertaa kokonaan hyvinvointipalveluiden vastuulla. Kunta on järjestänyt useita maksuttomia tapahtumia. Arvioitavaksi jää, miten muiden toimijoiden järjestämät tapahtumat ovat lisänneet Heikki Sarvela -salin ja Abrahamin kulttuuripuiston käyttöä, ja miten ne ovat vaikuttaneet Limingan tunnettavuuteen.

Vastine: Kulttuuripalvelut järjestävät pääasiallisesti maksuttomia tapahtumia ja tapahtumatuotannon siirtyessä Limingan kehityksen alaisuuteen. Kulttuuripalveluiden ja tapahtumatuotannon järjestämien tapahtumien ero tulee jatkossa selkiytymään. Yhteistyön ja keskustelun avulla eri toimijoiden välillä pyritään luomaan Liminkaan yhä laajempi ja selkeämpi toimintakokonaisuus tapahtumien suhteen. Kunnan tilojen vuokraus ulkopuolisille toimijoille lisääntyi selkeästi vuoden 2024 aikana.

Lakeuden alueen matalan kynnyksen palvelupiste aloitti toimintansa toukokuussa 2024. Lakeuden Sillat -hankkeen myötä avatussa palvelupisteessä toimii mm. nuorten ohjaamo. Onko tämä hanke tehokas ja vaikuttava keino vähentää nuorisotyöttömyyttä?

Vastine: Hanke on toiminut nyt vuoden ajan ja sen on koettu olevan hyvä keino vähentää nuorisotyöttömyyttä. Palvelupisteellä työskennellään moniammatillisesti ja työllisyyspalveluiden edustus on mukana toiminnassa. Yhteistyössä asiakkuuksia siirretään puolin ja toisin ja työstetään yhteisten nuorten asioita. Toiminnassa asiakkaat ovat tulleet palvelupisteelle etsivän nuorisotyöntekijän tai hanketyöntekijän tapaamiselle. Henkilöstö on voinut auttaa ja sparrata asiakkaita mm. CV ja työhakemusasioissa. Toisaalta hanke ohjaa nuoria kohti oikeita palveluita, joka tukee nuorisotyöttömyyden vähentämisestä, vaikkei se välttämättä heti tilastoissa ole nähtävissä. Hankkeen kautta on päästy madaltamaan ja nopeuttamaan verkostotyötä, jolla on iso merkitys silloin, kun tavoitteena on vähentää esim. yksinäisyyttä tai mielenterveyshaasteita. Kun nuoren tilanne saadaan paranemaan, niin myös mahdollisuus hakea töitä ja päästä työelämään mahdollistuu. Tukitoimet voivat kestää vuosien ajan ennen kuin eteneminen työn tai koulutuksen hakuun on ajankohtainen.

Liikuntatilat ovat riittäviä ja hyvässä kunnossa. Kunnan liikuntainfrastruktuuri on kunnossa ja tukee aktiivista elämäntapaa.

Vastine: Limingassa liikuntatilojen ja -paikkojen määrä on alueellisesti hyvällä tasolla. Pelkän määrän lisäksi on tärkeää, että ne ovat helposti saavutettavissa kaikille kuntalaisille. Saavutettavuus edellyttää muun muassa riittävää kunnossapitoa, mikä korostuu laajaa palveluverkkoa ylläpidettäessä. Kunnossapidon resurssien riittävyys onkin tärkeä huomioida, jotta aktiivista elämäntapaa tukeva infrastruktuuri pysyy toimivana.

Liikuntapaikkojen kävijämääriä seurataan kävijälaskureiden avulla. Tämä tuottaa tarkkaa tietoa eri liikuntamuotojen ja -paikkojen käytöstä, mikä tukee perusteltua ja tehokasta resurssien kohdentamista tulevaisuudessa.

Vastine: Liikuntapaikkojen kävijämääriä seurataan jo useissa kohteissa kävijälaskureiden avulla. Ne tarjoavat arvokasta tietoa käytön volyymista, mutta eivät aina tavoita yksilötason käyttöä tai eri liikuntamuotojen erityispiirteitä. Jotta resurssien kohdentaminen olisi mahdollisimman tehokasta ja tasa-arvoista, on tärkeää huomioida myös lajiominaisuudet sekä yksilö- ja joukkuelajien erilaiset tarpeet.

Kansalaisopisto jatkoi laadukasta toimintaansa. Opisto tarjoaa monipuolista koulutusta ja vapaa-ajan toimintaa kuntalaisille.

Vastine: Lakeuden kansalaisopiston kurssitarjonta on monipuolista ja sitä on edelleen kehitetty yhdessä kuntalaisten kanssa. Opisto toteuttaa vuosittain kuntalaiskyselyn, missä kartoitetaan uusia kursseja ja opiston näkyvyyttä.

Museoalueen kunnostukseen käynnistettiin pitkäjänteinen suunnittelu. Tämä on tärkeä askel tulevia kulttuuritavoitteita, erityisesti Limingan 550-vuotisjuhlavuotta 2027, silmällä pitäen.

Vastine: Museoalueen kunnostussuunnitelmaa on edelleen päivitetty ja tehty priorisointilista kohteista. Riittävä oma resursointi mahdollistaa myös paremmin ulkopuolisten avustusten hakemisen. Alueen rakennukset ovat merkittävä osa Limingan kunnan historiaa ja niiden ylläpito edellyttää jatkuvaa toimintaa.

Nuorille on järjestetty tapahtumia kiitettävästi. Toimintaa on ollut monipuolisesti ja nuorille suunnattua ohjelmaa on selvästi kehitetty.

Vastine: Nuorille suunnattuja tapahtumia on pyritty kehittämään, koska monet tapahtumat on suunnattu lapsille tai aikuisille. Tapahtumia suunniteltaessa pyritään tiedustelemaan toiveita nuorilta itseltä sekä myös saamaan nuoret itse mukaan suunnitteluun ja toteutukseen. On tärkeää jatkossakin tarjota erilaisia tapahtumia nuorille, jotte heille jää kunnasta hyvä kuva ja siten mahdollisesti halu palata asumaan Liminkaan, kun opisekelut on suoritettu ja lähdetään työelämään.

Nuorisotilat ovat avoinna vain yhtenä iltana viikossa. Nuoret tavoitetaan pääasiassa koulussa, mutta iltaisin tapahtuva toiminta on hyvin vähäistä. Koulukohtaamisia on ollut yli 100, osallistujia lähes 4 000 – mutta mitä nämä kohtaamiset tarkalleen ottaen ovat, ja miten ne vastaavat nuorten

tarpeisiin? Miten nuorisotilojen aukioloaikoja ja palveluita kehitetään jatkossa niin, että nuoria tavoitetaan paremmin myös vapaa-ajalla, erityisesti iltais?

Vastine: Nuorisotiloilla aukiolopäivät meillä olivat tiistait, keskiviikkot, torstait ja perjantait. Kun vähentää loma-ajat pois ja elokuun, jolloin nuokkari toiminta ei ole vielä käynnistynyt, meillä oli n. 137 päivää arkipäivää (ti-pe), joiden aikana pidettiin yhteensä 178 vuoroa (pienien vuorot ja isojen vuorot) ja yksittäisiä aukiolopäiviä oli n. 90. Aukiolopäivien määrään vaikuttaa luonnollisesti resurssit ja muu nuorisotyötoiminta. Resurssien näkökulmasta nuorisotyön ero koulun ja päiväkodin toimintaan on se, että meillä ei ole sijaisjärjestelyjä. Tämän vaikutus on se, että erilaiset toiminnot vaikuttavat resurssien kohdentamiseen ja vaikuttavat siten myös tilojen aukioloihin. Toiminnan suunnittelussa on pyritty pitämään tilat aina auki, kun muu toiminta ei sido koko resurssia. Sairauspoissaoloilla on myös suora vaikutus iltoihin, kun pitää aina olemassa olevalla resursilla pyrkiä paikkaamaan poissaolo. Näiden tilastojen pohjalta voisi sanoa, että meillä on tilat olleet hyvin auki vaikka nykyisellä resurssilla on ollut haaste pitää kahta nuorisotilaa säännöllisesti auki.

Miten voidaan tulevaisuudessa lisätä vapaa-ajalla tapahtuvaa toimintaa nuorisopalveluiden osalta on haastava kysymys johtuen valtion leikkauksista. Nuorisopalveluiden resurssia on jouduttu pienentämään entisestään ja tämä tekee entistä haastavammaksi taata nuokkareiden riittävät aukiolot. Toiminnoissa kokeillaan yhteistyötä mm. Seurakunnan kanssa liittyen nuorten iltoihin. Myös MLL ja Tupoksen kyläyhdistys ovat kokeilleet nuokkari-iltoja alakouluikäisille.

Nuorisotyölle on asetettu myös kasvatuksellisia tavoitteita meidän kunnassa ja nuorisotilalla kohdataan vain osa nuorista. Sen vuoksi meillä on käytössä erilaisia työmuotoja, että kohtaamme myös muita kunnan nuoria ja siten voimme toimia kasvatuskumppaneina. Yksi tärkeä yhteistyömuoto on koulunuorisotyö. Tämä tarkoittaa sitä, että meillä tehdään paljon eri teemoihin rakennettuja toimintoja. Osa toiminnoista tapahtuu koululla, mutta paljon toiminnoista tapahtuu eri ympäristöissä ja nuokkarilla. Koulunuorisotyötä on rakennettu siten, että toiminnassa kohdataan jokainen vuosiluokka ainakin kerran jonkun teeman kautta. Lisäksi on joitakin yhteistyömuotoja, jotka ovat säännöllisiä ja saadaan kasvoja tutuksi sekä voidaan tukea nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Koulunuorisotyön sisällöt:

Ryhmäytykset: Nivelvaihe toimintaa, joissa tuetaan uuteen luokkaan tutustumista ja kehitetään ryhmätyötaitoja. Kohde ryhmänä 1 lk., 7 lk. Ja lukion sekä OSAO:n ensimmäisen vuosikurssin oppilaat.

4H metsäpäivät: Luontokasvatus. Kohderyhmänä 3 – 4 lk.

Houkutuspolku: Erilaisista houkutuksista keskustelua ja kasvastusta, kuten mm. Ruutuaika, pelien ikärajat, makeiset, uhkapelit. Kohderyhmä 5 lk.

Päihdepakuhuone: Päihde valistusta. Kohde ryhmänä 8 lk.

Ajokortti työelämään: Työelämätaitoihin tutustumista, jossa keskiössä työntekijän oikeudet ja velvollisuudet, työnhaku, cv, työturvallisuus ja kesätyöt. Kohderyhmä 9lk.

Lukion puhallushuone ja OSAO olkkari: Nuorten kohtaamista ja keskustelua päivän teemoista.

Erilaiset teema tunnit, joita pidetään kouluilla ja nuorisotiloilla. Nuokkari vierailuja tarjotaan pääosin 7-9 lk., joissa nuoret pääsevät tutustumaan tiloihin ja sääntöihin. Myös erilaiset teema viikot ovat sellaisia, jolloin jalkaudutaan yhteistyötahojen kanssa kouluille.

Viime vuonna teemoja olivat mielenterveys, kaveritaidot, terveys ja hyvinvointi (etenkin uni, ruutuaika ja ikärajat), omat vahvuudet, yhdenvertaisuus, liikenneturvallisuus, ilmasto ja ympäristö, seksuaali ja sukupuolivähemmistöistä ymmärryksen lisääminen, kiusattujen ja syrjittyjen kohtaaminen ja heidän tukeminen, kiusaamisen ja väkivallan seuraamukset, tulevaisuusorientoituminen, päihdekasvatus ja harrastustoiminta.

Nämä aiheet ovat osa vuosittain pinnalla olevia ja osa sellaisia, jotka ovat nousseet ilmiöiksi tai aiheuttaneet huolta nuorten keskuudessa.

Myyntituotot jäivät merkittävästi tavoitteesta. Toteuma oli vain 56 % (tavoite 79 000 €, toteuma 44 414 €), mikä viittaa joko alimitoitettuun myyntiin tai epärealistisiin tavoitteisiin. Miten myyntituottoja aiotaan vahvistaa jatkossa – kehitetäänkö palvelutarjontaa, hinnoittelua vai markkinointia?

Vastine: Hyvinvointipalveluiden kokonaisuudessa tapahtumatuotannon tuotot jäivät selvästi alle odotetun (n. 20 000€). Osittain syynä olivat liian suuret tavoitteet, toisaalta myös se, että järjestimme myös paljon maksutonta ja kaikille avointa toimintaa mikä vei paljon voimavaroja hyvinvointipalveluiden kokonaisuudelta. Tilanne on parantumassa ja selkitymässä tapahtumatuottajan palkkaamisen ja hänen työpanoksensa myötä.

Tuet ja avustukset alittuivat selvästi. Toteuma oli vain 58,3 %, mikä tarkoittaa noin 63 700 euron alitusta. Miten kunnassa kehitetään hankehakua ja avustusprosessia tulevina vuosina, jotta ulkoista rahoitusta saadaan hyödynnettyä täysimääräisemmin?

Vastine: Hankkeita haetaan harkiten ja niissä on selkeä uusien toimintamallien juuruttamisen tarve. Hankehakemuksia tehdään yhteistyössä hanketiimin kanssa. Kartoitetaan hankkeen kautta saatava tuen määrä, joissa omarahoitusosuus on mahdollisimman pieni. Aluehallintoviraston myöntämä tuki etsivään nuorisotyöhön on vähentynyt. Vuonna 2024 tuki väheni 5000 euroa. Palkkatukisummaa ei enää siirretä palvelualueelle.